

lykkelig i Rektor og Røgind at træffe ældre Venner, hvis Omgang var uvurderlig, og som aldrig glemmes; de var sjælden aandrige og frisindede Mænd. Det var en kostelig Ting at sidde om Aftenen oppe i gamle Blaches tarvelige Studerekammer med Pibe i Munden og høre paa hans sprudlende vittige Fortællinger om gamle Tider i Aarhus: om »gamle Weis«, der var Læge, en genial Mand, Fader til afdøde Stiftsfysikus, Dr. Weis, afdøde Departementschef W. og Mølleren uden for Aarhus Vesterport. Og saa Fortællingerne om Christen Niemann Rosenkildes Løjer og Stadsmusikanten Peder Albrekts Galskaber. Gamle Rosenkilde var Lærer og Kantor; men han gjorde nok ikke synderlig Gavn og fik mange Irettesættelser, som han afvæbnede ved at spille Komædie, ligesom han kurerede Kapellan Kaarsbergs Byld ved at faa ham til at le, saa Bylden brast. — Peder Albrekt var meget musikalsk; han gik omkring ved Juletid og spillede for Børn; han var altid færdig til Spilopper. I Doktor Franck havde han en beslægtet og Ven paa Musikens Vegne. Men saa havde en Hr. K. faaet i Sinde at traktere Valdhorn, og det var nok ikke synderlig musikalsk. Det skar i Peder Albrekts og Francks Øren. Saa siger Peder Albrekt til Fr.: »Kan du ikke faa K. til at lade være at tude paa det Horn?« »Jeg skal prøve paa det,« siger Franck. Saa gaar Franck op til K. »God Dag, K., hvordan har De det?« »Jo, Tak, jeg har det godt.« »Nej, Gu' har De det ikke godt! Hvordan er det, De ser ud?« — »Hvad? Jeg?« og K. blev ganske bange. »Ja, De! Lad mig se! De har jo Bændelorm, det er aldeles tydeligt,« siger Doktoren. — »Men, Gud bevares! Hvad skal jeg dog gjøre?« — »Ja, bi lidt! De spiller jo paa Valdhorn?« — »Ja, jeg gjør!« — »Ja, men det gaar slet ikke an. Det er den farligste Bevægelse for Bændelorm!« Saa holdt K. op at spille paa Valdhorn. — En Gang mødte Peder Albrekt Doktor Weis og siger til ham: »Hør, Weis, kom op og spis Andesteg med mig hos Marzetta!« — Gæstgiver Marzetta var Klubvært. — »Lad gaa!« siger W., »men saa skal jeg vel gi' Vin?« — »Ja, hvis du vil have noget.« Saa spiste de Andesteg og drak Vin til og morede sig fortræffelig. — Da Weis kommer hjem, siger hans Kone: »Det er rigtig kjedeligt! Min kjønne Andrik er bleven borte.« — Peder Albrekt havde stjaalet Andriken og trakteret Weis med den.

Saaledes gaar det, Slag i Slag, med Historier, til kostelig Morskab baade for Rektor og hans Tilhørere.

Røgind var selv Discipel fra Aarhus Skole og havde faaet sin videnskabelige Drift og sit dybe Anlæg for det sunde og ægte udviklet af Blache. Han læste meget. Da han var bleven Præst i Holstebro, skrev Blache en Vise til Afskedsgildet for ham, hvor det hedder:

»Men da han vendte Skolen Bag
Og kom til *alma mater*,
Saa drak han ret med Kræmpedrag
Af Visdoms dybe Krater.
Fra den Tid af han plud forfaldt
Til ny og gamle Bøger;
Thi det er sært, hvad der man alt
Kan finde, naar man søger.«

Som Theolog holdt han mest af Schleiermachers »Der christliche Glaube«. — »Tusend og en Nat« kunde han næsten udenad, og naar jeg kom op til ham og var i daarligt Humør, maatte jeg altid finde mig i, at han læste Historien om »den taalmodige Abu Saber« for mig. — Naar Sommerferien begyndte, skulde vi gjerne ned til Dampskibet for at tage imod Professor Chr. Hermansen, som var paa Valfart til Skafføgaard. Hermansen var Røginds gode Ven, og de lignede hinanden i det ærlige, friske og spøgefulde Sind. Hermansen fortalte morsomme Historier fra Konstantinopel og det hellige Land, og Røgind kritiserede, naar Skildringen stundum blev noget for poetisk til at være historisk. — »Kommer du saa op og besøger mig i Holstebro næste Sommer?« sagde Røgind. — »Ja, dersom jeg ikke skal til Jerusalem,« svarede Hermansen.

Der var, som jeg har sagt, et godt kollegialt Forhold mellem Lærerne. Dertil bidrog meget de traditionelle Peder Kjæps Gilder, der nok havde deres Navn efter en gammel Adjunkt fra Fortiden, som hørte til de fugtige. Ved disse Gilder spillede gamle Blaches Lune, og han var udtømmelig baade i morsomme Viser og vittige Indfald.

Efter Slagelse Skoles Nedlæggelse kom Fr. Wiehe som Overlærer og Munch som Adjunkt til Aarhus. Wiehe, der var en dygtig Filolog, havde,

som alle hans Søsken, en fin æstetisk Sans og scenisk Talent; men han var meget brystsvag, da han kom, og skjönt Sygdommen standsede nogle Aar, var han dog aldrig rask, og han døde, just som han var bleven Rektor i Frederiksborg. Han kunde sige ypperlige Ting ved Peder Kjæps Gilderne.

Ussing havde klaget over »de blege Latinere, der ikke kunde slaa et Søm i en Væg;« Gad havde spurgt: »Hvor skal jeg sætte min Søn i Skole?« Tiden fordrede en »real« Dannelse, i Modsætning til den »formelle«. Der var en realistisk Trang, Begyndelsen til, hvad der nu med Bevidsthed og Dygtighed gjør sig gjældende. Og uagtet jeg ikke kan indrømme, at den klassiske, gamle Latinskoledannelse hovedsagelig skaber ubehjælpssomme Drømmere, der er ubrugelige i det virkelige Liv, tør det dog næppe nægtes, at den gamle, tørre og stive Latinskoletrængte svært til et Korrektiv. Et saadant Korrektiv fik Latinskolen i »den videnskabelige Realskole«, der oprettedes i Aarhus 1839. Den fik dygtige Lærere med fra København: den forrige Bestyrer af v. Westens Skole, Nielsen, som Bestyrer, Cl. Funch som Lærer i Tysk, Valdemar Thisted (Forfatteren Emanuel Sct. Hermidad) i Dansk, Carø i Engelsk, Warburg (Medudgiver af »Funchs, Røginds og Warburgs Læsebog), nu Præst ved Vor Frue i Svendborg, i Religion, Holmstedt i Mathematik, Lassen i Naturhistorie, Høgh Guldberg i Tegning. Først bode den tarvelig paa Vestergade; men senere fik den en stadselig rød Gaard ved Mindeport. Imidlertid var dens Liv ikke langt. Det hele var nok for dyrt og maaske fuldt saa theoretisk anlagt som den gamle Latinskolet. — Latinskolen og Realskolen var gode Venner; men med Borgerskolen var der mange Rivninger. Aarsagen kjender jeg ikke, og det er ikke morsomt at undersøge. Det er jo almindeligt, at Disciplene i de højere og lavere Skoler ikke komme ud af det med hinanden.

Kathedralskolen arvede adskillige Lærere fra Realskolen, f. Ex. Overlærer Funch, Adjunkterne Carø og Lassen og Høgh Guldberg. Det var en god Arv. Funch og Lassen havde været mine Lærere i Borgerdydskolen i Tysk og Naturhistorie. Lassen er for længst død som Adjunkt i Roskilde. Professor Funch lever endnu som en meget gammel Mand i Aarhus, men ungdommelig aandsfrisk som fordem. Thisted lever som afgaaet Præst fra Tømmerup ved Kallundborg. Holmstedt og Guldberg er døde. Carø lever som afgaaet Adjunkt ved Metropolitanskolen. — Borgerskolen forestodes af Kateket Lyngbye, der senere døde som Præst i Alsted ved Sorø, og blandt dens øvrige Lærere har Kraiberg erhvervet sig et anset Navn baade som dygtig Lærer og som ivrig og kyndig Deltager i mange offentlige Anliggender. Han lever endnu i Aarhus.

I Fyrreerne var al Ting i Groning. Den unge Frihed drev Spirerne frem, baade de religiøse, politiske og sociale. Krigen satte Musik til hele det vaagnende Liv. Grundloven var given 5. Juni. Aarhus Stiftstidende af 7. Juni refererer Lovens højtidelige Vedtagelse og Kongens Edfæstelse. Men den tilføjer — efter at have noteret, at Absolutismen havde røgtet sit Ærende —:

»Der er noget afvigende Meninger, om ikke Overgangen har været vel brat; og den ejende Klasse, som har noget at miste, og den intelligente Klasse, som sætter Pris paa Livets højere Interesser, se ikke uden Bekymring ind i en Fremtid, hvor Afgjørelsen af Statens vigtigste Spørgsmaal er nedlagt i Almuens Hænder. Dog, den danske Almues Sindighed og Redelighed er os Borgen for, at den ikke vil misbruge denné Magt, naar den blot faar Lov at raade sig selv.«

Det religiøse Liv havde faaet dygtige Repræsentanter i de forskellige Retninger, og disse drog beslægtede Aander til sig. Det havde været tarveligt nok med Repræsentationen paa det Omraade som paa flere. Men man trængte vel gjenemsnitlig ikke til anden Repræsentation. Og det officielle holder altid mest af det gennemsnitlige. — Biskop Brammer var Midtpunktet for den kirkelige Bevægelse. Han var en barnlig from Mand med dybt poetisk Sind; men — han repræsenterede det officielle! Modsætningen mellem denne Stilling og hans varme Sind fremkaldte ofte en Stivhed og Formalisme, som blev meget misforstaaet og ofte berøvede ham en Indflydelse, som han ellers kunde have faaet. Bispegaarden var et Sted, hvor alle gode Aander havde hjemme, og derfra udgik en ren, forædlende Magt til alle, som kom i Berørelse med den. Biskoppens Præ-

diken var grundig og varm; men Formen — ja, det er en Smagssag.

Den, som utvivlsomt vakte mest Opsigt som Præst i den Tid, var Licentiat Chr. Gad, der var residerende Kapellan ved Vor Frue og Sognepræst til Aaby. Han var en ivrig Mand, og han samlede mange Mennesker. Adskillige, som havde grumme meget paa ham at sige, kunde dog ikke lade være at gaa hen og høre ham. Han var fra først af Martensens Discipel; derom vidner hans »Lærebog«, der ligner Martensens Dogmatik paa et Haar; den brugtes temmelig meget, ogsaa i københavnske Skoler. Siden slog han om og blev ivrig Grundtvigianer. Han var meget sygelig, og den legemlige Svaghed havde naturligvis stor Indflydelse paa hans aandelige Væsen. Han døde som Præst i Søllerød. — Dahlerup og Fønss ved Domkirken og Kragerup ved Vor Frue var dygtige, varme Præster, men uden Partipræg; deres Virksomhed var derfor mindre iøjnefaldende end Gads. — Den kirkelige Bevægelse havde ganske vist en god, vækkende og dannende Indflydelse i de Kredse, der var modtagelige derfor. Hvor der tillige var Sans for Skjønhed og Finhed i det hele, kastede den religiøse Bevægelse en Solglans af Lys og Varme over hele Livet. Dette var i høj Grad Tilfældet i Konsul Herskinds store graa Gaard paa Frederiksgade. At der med Bevægelsen fulgte en Del underkuede Skikkelser og sølle, forskruede Stakler, især af Kvinder, er en Selvfølge. Der var for øvrigt en gavnlig Kritik oppe fra Mænd, hvis sunde, sandhedskjærlige Sind ikke kunde taale noget, som forekom dem uægte og usandt.

Da det religiøse farver Sindet stærkest og dybest, er det naturligt, at de i denne Henseende aandelig beslægtede søgte hverandre, ogsaa i det sociale Liv. Men jeg ved ikke af, at den sociale Velvillighed i det hele led under religiøs Ufordragelighed. Forsøg paa aandelig at tyrannisere manglede selvfølgelig ikke, og det lykkedes ogsaa hist og her lige over for bløde, forpinte Mennesker, især Kvinder, der ikke var selvstændige nok til at vise slige Overgreb tilbage. Men i det hele vandt den sociale Velvillighed sikkert ved den religiøse Bevægelse, og der var et friskt og fornøjeligt Samliv, som ytrede sig i Komædier, Baller og mange mindre Sammenkomster. Jeg deltog meget deri hos mange forskellige Familier, og det staaer for mig i en mild, varm Belysning fra de unge Dage. Der var en Mængde unge Mennesker — hos Biskoppen, Stiftsprovst Dahlerup, Konsul Herskind, Justitsraad Rosenstand, Kancelliraad Otterstrøm o. a. — som kom hjem i Ferierne, og da var der et Liv, som vist søger sin Mage. Vi spillede ogsaa Komædie, og jeg har selv været paa Brædderne i »Polyhymnias« store Theater. Jeg havde megen Interesse og nogen Sans for det dramatiske fra mine Fostbrødre Michael og Vilhelm Wiehe.

Indenrigsminister Ingerslev.

Godsejer H. P. Ingerslev til Marselisborg, der under 7de August er udnævnt til Indenrigsminister, er født den 3. Maj 1831. Hans Fader, Justitsraad C. Ingerslev, blev 1835 Enebesidder af Marselisborg, som han havde kjøbt sammen med General Rothe nogle Aar i Forvejen, og Sønnen blev saaledes fra sin første Barndom af knyttet til dette Sted, der lige siden har været hans bedste og kjæreste Virkekreds. Faderen havde taget livlig Del i Politiken baade som Stænderdeputeret og senere som Folketingsmand og Landtingsmand, men Sønnen følte ingen særlig Lyst til ogsaa at fortsætte denne Del af Faderens Virksomhed, da han overtog Godset efter ham. Dette lagde tilstrækkeligt Beslag paa hans Tid og Kræfter, og først efterhaanden droges han gennem de sædvanlige Mellemlid som Medlem af kommunale Raad, Tillidsmand og Repræsentant for Landboforeninger, Sparekasser og andre lokale Institutioner ind i det offentlige Liv, der jo næsten altid ender i Politiken. Han havde under sin kommunale Virksomhed vidst at gjøre sig afholdt af alle, han kom i Berøring med, og dette bragte ganske naturlig hans politiske Meningsfæller i Aarhuskredsen til at antage, at om nogen skulde